

Suomen Kouluhistoriallinen Seura

Toimintakertomus vuodelta 2005

Vuosikokous

Kouluhistoriallisen Seuran vuosikokous pidettiin maaliskuun 31. päivänä 2005. Tieteiden talossa. Johtokunta sai seuraavan kokoonpanon:

professori Martti T. Kuikka
kouluneuvos Jouko Kauranne (erovuoroinen)
kouluneuvos Martti Hölsä (erovuoroinen)
opetusneuvos Antti Lappalainen
kouluneuvos Erkki Merimaa
ylijohtaja Aslak Lindström (erovuoroinen)
professori Sirkka Ahonen
kasvatustieteiden tohtori Saara Hakaste
dosentti Jukka Rantala

Erovuorossa olleet johtokunnan jäsenet valittiin uudelleen. Seuran esimieheksi valittiin professori Martti T. Kuikka ja varaesimieheksi Jouko Kauranne. Sihteeriksi valittiin KM Maija Meretniemi ja rahastonhoitajaksi Elise Lujala. Tilintarkastajiksi valittiin talousjohtaja Harri Pirkkalainen ja rehtori Lasse Paajanen.

Vuosikokouksessa kehittämispäällikkö Leena Nousiainen Opetusministeriöstä piti esitelmän aiheesta "Kansalaisvaikuttaminen koulussa." Esitelmä liittyy läheisesti ajankohtaiseen kehittämishankkeeseen yhteiskunnallisesta kansalaistoiminnasta.

Kuukausikokoukset

Vuoden 2005 ensimmäinen kuukausikokous pidettiin helmikuun 3.päivänä Tieteiden talossa. Kouluneuvos Erkki Merimaa luen-

noi aiheesta "Turkin koululaitoksen kehittämisspiirteistä ja onko koululaitos kypsä vastaamaan osaltaan EU:n odotuksiin." Kouluneuvos Erkki Merimaa oli vähää aikaisemmin tutustunut Turkin koulujärjestelmään ja kertoi ajankohtaisia vaikutelmia EU:n laajenemisen ongelmista. Esitys herätti vilkkaan keskustelun.

Toinen kuukausikokous pidettiin maaliskuun 15. päivänä Tieteiden talossa. Helsingin kaupunginmuseon tutkija Anne Salminen piti esityksen aiheesta "Sotien jälkeen rakennetut koulurakennukset Helsingissä." Koulurakennukset ovat keskeinen osa kouluhistoriaa ja kaupunginosahistoriaa ja antavat mielenkiintoisen kuvan niin yhdyskuntasuunnittelusta kuin kouluarkkitehtuurista. Tutkija Salminen kuvasi havainnollisesti koulurakennusten kehitystä kasvavalla pääkaupunkiseudulla.

Huhtikuun kuukausikokous pidettiin 25.päivänä Ebenesersäätiön tiloissa. Filosofian tohtori Jaakko Joki esitelmöi aiheesta "Geometrian opetus nyt ja miten tähän on tultu." Tohtori Joki tarkasteli mielenkiintoisella tavalla matematiikan opetuksen historiaa ja analysoi geometrian osuuden merkitystä nykyisessä kouluopetuksessa.

Kouluhistoriallinen seura aloitti syyskauden kuukausikokouksella Tieteiden talossa syyskuun 28. päivänä. KL Aatu Moilanen luennoi Sokeainkoulujen perustamisesta ja kehityksestä 1800- ja 1900-luvun Suomessa. Luento liittyi läheisesti hänen lisensiaattitutkimukseensa, jossa hän analysoi kehitykseen vaikuttaneita tekijöitä niin Etelä- kuin Pohjois-Suomen kohdalla. Erityisesti hän valotti sokeainkoulujen oppilaiden kokemuksia niin koulunkäynnin aikana kuin sen jälkeen.

Seuraava kuukausikokous pidettiin Tieteiden talossa marraskuun 21.päivänä. Professori Martti T. Kuikka piti esitelmän aiheesta "J. W. Snellmanin mietteet kansakoulusta 1840-luvulla." Vuosi 2006 on Snellmanin juhluvuosi, joka näkyy myös seuran vuosikirjassa. Professori Kuikka kosketteli Snellmanin erilaisia suunnitelmia suomalaisen koululaitoksen kehittämisestä tilanteessa, jossa kansakoulua ei ollut, oppikoulut ja yliopisto olivat ruot-

sinkielisiä ja tyttöjen koulutus alkoi muotoutua. Esitelmä julkaistaan seuran vuosikirjassa.

Vuonna 2005 Kouluhistoriallinen seura täytti 70 vuotta. Sen kunniaksi seura järjesti joulukuun 15. päivänä juhlaseminaarin Opetushallituksen tiloissa ja yhteistyössä Opetushallituksen kanssa. Juhlaseminaarin tavoitteena oli valottaa kouluhistorian eilispäivää, nykyhetkeä ja tulevaisuutta niin seuran omasta näkökulmasta kuin historian ja kirkkohistorian puolelta. Juhlaseminaarin avasivat opetusneuvos Jorma Kauppinen Opetushallituksesta ja dosentti Jouko Kauranne kouluhistoriallisesta seurasta. Professori Martti T. Kuikka pohti kouluhistorian tutkimuksen aikaisempia trendejä ja nykypäivää. Professori Jukka Rantala hahmotteli kouluhistorian tutkimuksen nykypäivää ja tulevaisuutta. Dosentti Pirkko Leino-Kaukiainen toi juhlaseminaariin historian tutkimuksen näkökulman ja kehittämishankkeet. Teologian tohtori Hannu Suni analysoi teemaa kirkkohistorian näkökulmasta.

Juhlaseminaari kokosi yli 40 alan tutkijaa ja harrastajaa, joiden kommentit ja kysymykset kertoivat vilkkaasta mielenkiinnosta eri näkökulmia kohtaan. Esitelmät tullaan julkaisemaan myöhemmin vuosikirjassa.

Vuoden 2005 vuosikirja

Vuosikirjan toimituskuntaan valittiin seuraavat henkilöt: Martti T. Kuikka, puheenjohtaja, Jouko Kauranne, Antti Lappalainen, Aslak Lindström ja Erkki Merimaa. Toimituskunnalle saapui kymmenen artikkelia.

Vuosikirjan sisältö

Martti T. Kuikka: Kehittyvän toiminnan vuodet 1996–2005.
Martti T. Kuikka: J. W. Snellmanin mietteet kansakoulusta 1840-luvulla.

- Jouko Kauranne: J. W. Snellmanin jalanjäljillä Kuopiossa.
Hannu Syväoja: Pakon kautta aktiiviseen vapauteen – J. W. Snellmanin kasvatusajattelusta.
Raija Meriläinen: Koulutuspolitiikka ja yleissivistys.
Kyösti Kilpivaara: Kansakoulun johtokunnat kansankasvatuksen järjestäjinä Simossa, Pudasjärvellä ja Ranualla vuosina 1866–1921.
Pauli Arola: Kansakoulun kustannuslaki koetteella 1921–1937.
Jorma Virtanen: Aukusti Salo ja koulujärjestelmän uudistamispyrkimykset.
Antti Lappalainen: Kansalaistaidon lyhyt historia.
Aslak Lindström: Kadettikoulujen ja upseeriopetuksen osuus ja merkitys suomalaisessa koulutusjärjestelmässä ja yhteiskunnassa.
Suomen Kouluhistoriallisen Seuran toimintakertomus vuodelta 2004.
Suomen Kouluhistoriallisen seuran vuosikirjat 1935–2004.

Kasvatuksen historian asema Helsingin yliopistossa

Kouluhistoriallinen seura toimi aktiivisesti vuodesta 2003 kasvatustieteen, erityisesti kasvatuksen historia opetusalanana, professorin viran säilymisen puolesta. Seura sai tuekseen Suomen Kirkkohistoriallisen Seuran, Suomen Historiallisen Seuran ja Suomen Oppihistoriallisen Seuran sekä Opetushallituksen, jotka lähettivät tiedekunnalle ko. professorin viran säilyttämistä tarkoittavan kannanottonsa. Vuonna 2005 ko. professorin virka-asia oli käyttäytymistieteellisen tiedekunnan käsiteltävänä. Tiedekunta äänesti asiassa ja äänet jakaantuivat 8 viran säilyttämisen ja 8 viran muuttamisen puolesta. Dekaanin äänellä esitys eteni viran muuttamiseksi yliopiston rehtorille. Rehtori yhtyi tähän esitykseen. Yliopiston kansleri vahvisti ko. professorin viran muutoksen. Näin Suomen ainoa kasvatuksen historian professorin virka poistui, kun kasvatustieteen professorin virkoja on yliopistoissa yli 120.

Kouluhistoriallinen seura teki voitavansa, että kasvatuksen historian tutkimus ja opetus olisi säilynyt sivistysyliopistossa, mutta jatkaa edelleen sääntöjensä mukaisesti kasvatuksen historian tutkimuksen tukemista.

Jäsenyydet

Kouluhistoriallinen seura on Tieteellisten seurain valtuuskunnan ja Suomen Tiedekirjailijat ry:n jäsen. Seuran jäsenmäärä on 92 (maksaneita 79). Seuran juhlavuosi ja erityisesti juhlaseminaari osoitti erinomaisesti aktiivisen jäsenkunnan ja hyvän yhteistyön muiden tieteellisten seurojen kanssa. Vuosikirja on ilmestynyt säännöllisesti jälleen vuodesta 1983 lähtien yhteistyössä aktiivisten kirjoittajien ja Opetushallituksen kanssa. Myös seuran taloudellinen tilanne on parantunut kasvaneen jäsenmäärän myötä.

Helsingissä 20. päivänä maaliskuuta 2006

Martti T. Kuikka
esimies

Maija Meretniemi
sihteeri